

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ФАРМАКОЛОГІЯ ТА МЕДИЧНА РЕЦЕПТУРА**

Спеціальність: **І5 Медсестринство**

Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 11**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **2**

Семестр(и): **ІІІ (осінній), ІV (весняний)**

Тип освітнього компонента: **обов'язковий**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **4,0 кредити ECTS (120 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **іспит**

Пререквізити: **ОК 5, ОК 6, ОК 7, ОК 8, ОК 9, ОК 13, ОК 18**

Кафедра/підрозділ: **кафедра фармакології та медичної рецептури**, пр. Науки, 4, корпус А, 4 поверх

Керівник освітнього компонента: проф. **Єрмоленко Тамара Іванівна**

email: ti.yermolenko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5339>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Фармакологія та медична рецептура – це дисципліна, спрямована на формування у студентів знань про основні групи лікарських засобів, їхні механізми дії, фармакокінетику та фармакодинаміку у зв'язку з клінічним застосуванням. Курс охоплює питання раціональної та безпечної фармакотерапії, моніторингу ефективності й побічних реакцій лікарських препаратів у практиці медсестринства. Особлива увага приділяється правилам медичної рецептури та навичкам правильного ведення документації, що є необхідними для забезпечення якісної сестринської допомоги.

МЕТА КУРСУ: формування та розвиток у майбутніх спеціалістів медсестринства компетентностей у галузі сучасних досягнень науки про фармакокінетику і фармакодинаміку лікарських препаратів різних терапевтичних груп, які використовують для лікування і профілактики захворювань та патологічних станів, а також засвоєння понять про основні лікарські форми та правила виписування рецептів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- знати класифікацію основних груп лікарських засобів, їх механізми дії, фармакокінетику та фармакодинаміку;
- пояснювати взаємозв'язок між дією лікарських засобів і патофізіологічними процесами в організмі людини;
- ідентифікувати показання, протипоказання, побічні реакції та взаємодії лікарських препаратів, що застосовуються у сестринській практиці;
- дотримуватися принципів раціональної та безпечної фармакотерапії під час виконання

професійних обов'язків;

- оволодіти навичками роботи з медичною рецептурою: читання, аналіз та оформлення рецептів згідно з нормативними вимогами;
- застосовувати знання з фармакології для моніторингу ефективності та безпеки лікарських засобів у пацієнтів різних вікових груп;
- дотримуватися етичних і правових норм щодо використання лікарських препаратів у професійній діяльності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (24 год.):

1. Предмет, мета і завдання фармакології, її місце серед медико-біологічних наук. Загальні засади дії лікарських засобів.
2. Лікарські засоби, що впливають на передачу збудження в холінергічних синапсах. Холіноміметичні лікарські засоби прямої і непрямой дії.
3. Фармакологія речовин, що впливають на ЦНС. Класифікація анальгезуючих лікарських засобів. Сучасні принципи корекції хронічного больового синдрому.
4. Класифікація психотропних препаратів. Фармакологія антипсихотичних лікарських засобів. Препарати солей літію.
5. Кардіотонічні лікарські засоби. Протиаритмічні препарати.
6. Гіпертензивні та антигіпертензивні лікарські засоби.
7. Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання.
8. Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення: фармакологія засобів, що впливають на секреторну та рухову активність шлунка. Блювотні та протиблювотні препарати.
9. Лікарські засоби, що впливають на гемопоез і гемостаз.
10. Фармакологія антибактеріальних лікарських засобів. Принципи раціонального використання антибіотиків. Поняття антибіотикорезистентності. Противірусні лікарські засоби.
11. Дезінфікуючі та антисептичні лікарські засоби.
12. Протитуберкульозні лікарські засоби. Принципи лікування гострого отруєння.

Перелік тем практичних занять (40 год.):

1. Загальна фармакологія. Фармакокінетика. Фармакодинаміка.
2. Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію. Місцеві анестетики, в'язучі, обволікаючі, адсорбуючі, подразнювальні лікарські засоби.
3. М-, Н-холіноблокатори. М-холіноблокатори. Міорелаксанти з периферичним механізмом дії.
4. Адреноміметики, симпатоміметики. Антиадренергічні лікарські засоби, симпатолітики.

5. Фармакологія опіювальних анальгетиків. Лікарська залежність від психоактивних речовин.
6. Лікарські засоби для лікування порушень сну. Транквілізатори. Седативні препарати.
7. Протисудомні лікарські засоби. Протипаркінсонічні лікарські засоби.
8. Загальні анестетики.
9. Фармакологія антидепресантів. Ноотропні препарати. Лікарські засоби, які впливають на мозковий кровообіг. Лікарські засоби для лікування мігрені.
10. Лікарські засоби, що використовуються для лікування ішемічної хвороби серця (антиангінальні лікарські засоби).
11. Фармакологія сечогінних лікарських засобів. Препарати, які впливають на скоротливу активність міометрію.
12. Проносні та антидіарейні лікарські засоби. Препарати, що впливають на екскреторну функцію підшлункової залози.
13. Препарати гормонів щитоподібної залози. Препарати, які використовуються для контролю рівня глюкози у крові. Інсуліни. Синтетичні гіпоглікемічні препарати.
14. Гормональні лікарські засоби стероїдної структури та їх синтетичні аналоги.
15. Протизапальні лікарські засоби. Протиалергічні лікарські засоби.
16. Фармакологія β-лактамних антибіотиків.
17. Фармакологія антибіотиків груп тетрациклінів, аміноглікозидів, макролідів.
18. Синтетичні лікарські засоби різної хімічної структури, що володіють протимікробною активністю.
19. Фармакологія протитуберкульозних лікарських засобів. Фармакологія протигрибкових препаратів.
20. Антидотні лікарські засоби. Плазмозамінні препарати та препарати, що містять компоненти крові людини. Лікарські засоби для парентерального живлення.

Перелік тем самостійної роботи студента (56 год.)

1. Лікарські форми, засоби, препарати. Державна фармакопея. Номенклатура лікарських засобів. Рецепт. Правила виписування та відпуску лікарських засобів.
2. Біотрансформація і взаємодія лікарських засобів.
3. Побічна дія ліків. Вплив лікарських засобів на клініко-лабораторні показники.
4. Токсикологія нікотину. Шляхи боротьби з палінням тютюну. Н-холіноміметики.
5. Дофамінотропні, гістамінотропні і ГАМК-ергічні засоби
6. Фармакологія і токсикологія етилового спирту та препаратів для лікування алкоголізму.
7. Дихальні аналептики.

8. Фармакологія психостимуляторів.
9. Серцеві глікозиди.
10. Гіполіпідемічні лікарські засоби.
11. Фітотерапевтичні сечогінні лікарські засоби та засоби, що застосовуються при сечокам'яній хворобі.
12. Лікарські засоби, що впливають на апетит.
13. Препарати, що впливають на синтез та секрецію жовчі. Гепатопротектори. Пробіотики.
14. Ангіопротектори. Капіляростабілізуючі лікарські засоби.
15. Полівітамінні препарати. Ферменти, коферменти та інгібітори ферментів.
16. Засоби для лікування та профілактики остеопорозу. Анаболічні стероїди. Протизаплідні (контрацептивні) засоби.
17. Імунотропні лікарські засоби.
18. Антибіотики групи циклічних поліпептидів, глікопептидів. Фузидієва кислота. Антибіотики для місцевого застосування.
19. Протимікробні лікарські засоби різної хімічної будови.
20. Фармакологія протисифілітичних лікарських засобів.
21. Протипротозойні та протигельмінтні лікарські засоби.
22. Протипухлинні лікарські засоби. Препарати лугів та кислот, лужних та лужноземельних металів.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою домовленістю з викладачем групи (необхідно зв'язатися з викладачем через корпоративну пошту).

Методи навчання: лекція, бесіда, розповідь-пояснення, презентація, моделювання процесів і ситуацій, навчальна дискусія.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Оцінки виставляються в електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці вивчення дисципліни середня оцінка за два семестри конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + іспит$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час очних занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Фармакологія: Підручник для студентів медичних факультетів / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І. та ін./ Видання 4-те – Вінниця: Нова Книга, 2017. – 784 с.

2. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.: у 2 т. Т. 1 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ "Медицина", 2021. - хіі, 588 с.
3. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го англ. вид.: у 2 т. Т. 2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. - К. : ВСВ "Медицина", 2022. - х, 342 с.
4. Фармакологія з основами патології : підручник / Ю.М. Колесник, І.С. Чекман, І.Ф. Бєленічев та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 472 с.
5. Фармакологія : підручник для англ. студ. мед. закладів вищої освіти : [англ. мовою] / I. B. Samura, I. F. Belenichev, A. V. Nerush; Zaporizhzhia State Medical University. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. – 632 p.

Зав. кафедри фармакології та медичної рецептури

Тамара ЄРМОЛЕНКО